

Inhoud

Algemene Statistieken

Bezoek aan Caritas Mongolië

Vrijwillige terugkeer naar Peru: het verhaal van Ana

Kameroen: de noodzaak van een goed voorbereide terugkeer

Algemene Statistieken

STATISTIEKEN EERSTE SEMESTER 2009

2009	Januari	Februari	Maart	April	Mei	Juni	Totaal
Dossiers	24	15	14	18	23	28	122
Personen	34	22	15	23	31	31	161

De tendens van het jaar 2008 waarin het aantal terugkeerders groter was dan voorzien, werd in de eerste helft van het jaar 2009 verder gezet: 161 personen keerden terug, ondanks een duidelijke verstrenging van de criteria voor Oekraïne, Brazilië en Mongolië, landen waar misbruiken geconstateerd waren.

Reab	A	B	C
Dossiers	5	54	63
Personen	5	69	87

Het eerste semester van 2009 laat een « Top 5 » zien zonder veel verrassingen. Bovendien wordt het belang bevestigd van de terugkeer naar Nepal, waar in maart een evaluatiebezoek werd uitgevoerd en waarover een studente, ondersteund door Caritas Internationaal, een thesis heeft geschreven na er gedurende drie weken de situatie van de personen die via het programma van Caritas in 2007 en 2008 waren teruggekeerd, te hebben geëvalueerd.

Op een totaal van 122 dossiers, hebben we er 110 rechtstreeks ontmoet. De andere dossiers werden begeleid via de telefoon of via een tussenpersoon van de terugkeercounselors.

Consequenties van de regularisatie

Niet echt verrassend is het feit dat de geruchten, en vervolgens de aankondiging van regularisatie onder bepaalde voorwaarden, een duidelijke afname in het aantal aanvragen voor vrijwillige terugkeer heeft veroorzaakt, net als een annuleringsgolf van de lopende dossiers. Een begrijpelijke situatie, aangezien de migranten zich wensen te informeren over elke definitieve beslissing rond de regularisatiecriteria. Vermits de registratie van de aanvragen wordt afgesloten op 15 december, verwachten we ons vanaf dat moment opnieuw aan een toename.

Land	Vertrekken
Mongolië	23
Brazilië	22
Nepal	14
Oekraïne	13
Bosnië	12

Dat de REAB C's in de meerderheid zijn, heeft voornamelijk te maken met de ontwikkeling van onze activiteiten in Latijns Amerika. Zo zijn 16 personen teruggekeerd naar landen als Bolivia, Ecuador (hervatting van de activiteiten van CIRE), Chili, Peru, Paraguay en Nicaragua. De personen afkomstig uit deze landen vragen over het algemeen nooit asiel aan en komen naar België om economische redenen.

Caritas International
Cel Vrijwillige Terugkeer

Liefdadigheidstraat 43
1210 Brussel

Anne Dussart: +32 2 2293604
Annelieke Carlier: +32 2 2293586
Thomas Jézéquel: +32 2 2111052
Sofie De Mot: +32 2 2111059
Rut Van Caudenberg: +32 2 2293602

reintegration@caritasint.be
www.caritas-int.be/reintegratie/

Bezoek aan Caritas Mongolië

Annelieke Carlier en Thomas Jézéquel van de cel "Vrijwillige terugkeer en reïntegratie" brachten van 19 tot 25 augustus een evaluatiebezoek aan hun partner in Mongolië.

De Mongoliërs vertegenwoordigen een aanzienlijk deel van de terugkeerders die door Caritas begeleid worden in de wereld, met meer dan 70 geholpen personen sinds maart 2007. De gemeenschap van de Mongoliërs in België concentreert zich hoofdzakelijk in de stad Antwerpen.

In Mongolië werkt Caritas International nauw samen met Caritas Mongolië, geleid door vader Pierrot Kasemuana, een missionaris die uit Zuid-Kivu in Congo afkomstig is. Hij kan rekenen op een degelijk, engelstalig lokaal team. Caritas Mongolië focust zijn aandacht vooral op noodhulp (natuurrampen) en landbouwprojecten, maar heeft sinds ons eerste bezoek ter plaatse, in december 2007, aanvaard om een structurele partner te worden van Caritas België voor hulp met de reïntegratie van migranten.

Dit laatste bezoek liet ons toe de ernst en het professionalisme te constateren van het team van Caritas Mongolië, dat soms onder moeilijke omstandigheden werkt. Waar enerzijds verschillende migranten gemakkelijk meewerken, staat Caritas evenzeer tegenover agressieve houdingen en bedreigingen om toch maar z'n fondsen te deblokken "zonder vragen te stellen". Daarom richten we onze aandacht van nu af op een meer overwogen selectie van dossiers die in aanmerking komen voor reïntegratie vanuit België.

Desondanks worden de terugkeerders in het project goed geholpen en stelden we vast dat terugkeerders zonder steun vaak in erg precare levensomstandigheden terechtkomen. De Mongoolse gemeenschap is doordrongen van corruptie. De hoge werkloosheid wordt verduidelijkt door het feit dat een sollicitant de persoon moet 'vergoeden' die hem/haar een job kan bezorgen (vriend of kennis). Deze algemene praktijken van omkoperij discrimineren grotendeels personen die geen uitgebreid sociaal netwerk hebben om zich gemakkelijk in de lokale economie te integreren.

De grootste problemen van onze terugkeerders zijn de toegang tot huisvesting en tot gezondheidszorg. We ontmoetten verschillende personen die met meerdere families samenwoonden in kleine appartementen of barakken in uitgestrekte sloppenwijken van Ulaan Baator (hoofdzakelijk samengesteld uit houten huizen en traditionele tenten, de "ger"). Caritas Mongolië volgt de dossiers van dichtbij op en tracht te bemiddelen in deze precare situaties met de budgetten toegekend door FEDASIL via Caritas International België.

Eén van de bezochte personen heeft een kleine zaak kunnen heropenen in de buitenwijken van de hoofdstad. Het winkeltje draait min of meer, ondanks de beperkte liquide middelen. Omwille van de allesoverheersende armoede ziet de kruidenierster zich vaak verplicht om haar cliënteel krediet te geven, wat haar dan weer problemen bezorgt om haar voorraden aan te vullen.

Een jong koppel met een kind geboren in België, heeft ons toegelaten de onwaarschijnlijke mechanismen beter te begrijpen die Mongoolse migranten tot in Antwerpen brengt. Via de aankoop (voor 800 euro) van een visum, dat werd vervalst dankzij de medewerking van lokale medewerkers van Europese consulaten (vooral de Tsjechische en de Duitse), worden ze via Rusland door telkens weer andere Mongoolse smokkelaars « begeleid », maar ook in de steek gelaten, bedrogen, geslagen, geschopt en bestolen. De bestemming is meestal de Tsjechische republiek, waar de Mongoliërs illegaal tewerkgesteld worden in fabrieken en op het platteland. De grote en onzichtbare Mongoolse gemeenschap die zich heeft gevormd in België, trekt zij die ontgoocheld zijn in de 'Tsjechische droom' aan. In Antwerpen vallen sommigen in handen van Mongoolse criminele bendes die hen dwingen om winkeldieven en zakkenrollers te worden. Anderen hebben meer geluk en verschillenden getuigden dat zij illegaal huishoud(st)er waren bij rijke Antwerpse families. Het loon zou ongeveer 800 euro per maand bedragen en de arbeidsomstandigheden zijn correct.

Onze dienst is meer dan tevreden met de bereikte resultaten van Caritas Mongolië en de ingewonnen informatie. Een betere kennis van de reële levensomstandigheden in Ulaan Baator geeft ons de gelegenheid om ons programma en onze adviezen aan migranten in België te verbeteren. De structurele samenwerking met Caritas Mongolië zal zich verderzetten in 2010, en zij zullen onze gast zijn in Brussel voor de ondertussen traditionele internationale partnerweek in oktober 2009.

Annelieke Carlier en Thomas Jézéquel

Vrijwillige terugkeer naar Peru: het verhaal van Ana

Het was maart 2009 toen de negenendertigjarige Ana besloot om haar leven in België, zonder de juiste papieren en in grote onzekerheid, weer in te ruilen voor een leven in Lima, de hoofdstad van haar herkomstland Peru. Ze woonde reeds 5 jaar in België, maar nu ze onlangs bevalen was van een zoontje, zonder inkomsten zat, en hier bovendien niemand had om op terug te vallen, leek terugkeren haar de beste optie. Ze klopte aan bij de sociale dienst van Caritas die haar konden helpen bij het regelen van een terugkeer. Gezien de moeilijke situatie van Ana, alleenstaand, zonder inkomsten en met een baby, werd ze door de sociale dienst van Caritas met de cel Vrijwillige Terugkeer en Reïntegratie in contact gebracht zodat ze na haar terugkeer naar Peru kon rekenen op reïntegratiebijsland.

Voor Ana's terugkeer werden met haar haar mogelijkheden en plannen besproken. Als alleenstaande moeder had ze recht op een extra budget voor 'kwetsbare groepen' waardoor ze in totaal 2100 euro ter beschikking zou hebben voor haar reïntegratie en die van haar zoontje. Wat huisvesting betrof, kon ze bij haar moeder intrekken waar ook haar broer reeds woonde, samen met zijn twee kinderen. Voor een woning hoefde ze dus alvast geen geld opzij te zetten. Het voornaamste voor Ana was om eens ze terug zou zijn in Peru een activiteit te kunnen opstarten om van een inkomen te voorzien waarmee ze zichzelf en haar zoontje zou kunnen onderhouden.

Eens ze terug was in Lima, waar ze opgevangen werd door haar moeder en de rest van haar familie, nam ze contact op met Caritas Peru en werd er na enkele gesprekken tussen Ana en de lokale contactpersoon binnen Caritas Peru besloten om het geld te investeren in een klein naaiatelier dat ze van thuis uit zou kunnen runnen. Het idee was om kleren te maken en te herstellen voor de mensen uit haar buurt. Caritas Peru bracht de cel Vrijwillige Terugkeer in Brussel op de hoogte van dit plan en deelde mee dat ze het als een erg nuttige investering zagen aangezien naaiateliers erg populair zijn in Peru en er in de buurt waar Ana woont nog niet beduidend veel waren. Er was dus zeker een markt voor en het zou Ana van een inkomen kunnen voorzien.

Er werd met het budget twee naaimachines en het nodige naaimateriaal aangekocht. Vooral effectief met het naaiatelier van start te gaan, wou Ana eerst nog haar kennis rond snit, naad en confectie bijschaven waarvoor ze zich inschreef voor een naaicursus. Ook Ana's zoontje profiteerde van de reïntegratiesteun: enkele noodzakelijke vaccinaties konden met het geld bekostigd worden en bovendien werd er voor een half jaar zuigelingenmelk gekocht om voldoende en gezonde voeding voor hem te verzekeren. Daarnaast werd er met de steun van Caritas Peru voor gezorgd dat de gratis ziekteverzekering waar de baby recht op had in orde kwam.

Ana is de tweede case die via Caritas International België reïntegratiebijsland ontvangt in Peru. Ondertussen is er ook al een derde persoon richting Lima vertrokken die door de reïntegratiesteun in staat is gesteld om het nodige materiaal aan te kopen voor haar tandartsenpraktijk die op het moment van dit schrijven op het punt staat geopend te worden.

Met haar verhaal van alleenstaande vrouw, die clandestien in het land was en die deze harde en onzekere situatie in België niet langer als een leefbare optie ervaart en dus beslist om terug te keren naar haar herkomstland waar ze terug kan vallen op een hecht familienetwerk, past Ana goed in het plaatje van het merendeel van de Latijns-Amerikaanse terugkeerders. Door het netwerk en de steun van de familie, de reïntegratiebijsland en de inzet van de lokale partners die deze terugkeerders terug op weg helpen, kan er wat de reïntegratie betreft in dergelijke situaties dan ook vaak van een succes gesproken worden.

Momenteel gaat het erg goed met Ana. Ze is nog volop bezig met de cursus maar hoopt naar de feestdagen toe al enkele kinderkleren te kunnen maken en verkopen. Ook haar zoontje stelt het prima. Caritas Peru blijft geregeld in contact met haar om te horen hoe zij en haar zoontje het stellen en om de oprichting van het naaiatelier op te volgen.

Rut Van Caudenberg

Kameroen : de noodzaak van een goed voorbereide terugkeer

Wat betreft de terugkeer vanuit België is de vergelijking tussen de situaties van Mr. FELIX M'BABIT (gehuisvest in een LOI te Kasterlee) en Mr. BRADLEY LYONGA (10 maanden in een Rode Kruis centrum te Eeklo en 2 maanden in een LOI te Zottegem) verhelderend wat betreft de invloed die het onthaal en verblijf in België kunnen hebben op een eventuele terugkeer.

Mr. M'Babit, die goed geïntegreerd was in Vlaanderen en op een goede manier de taal had geleerd, bouwde een omvangrijk sociaal netwerk uit en had ook de tijd om rustig na te denken over zijn terugkeer. De financiële hulp van FEDASIL van 700 euro was vooral een bijkomende steun bovenop de hulp die hij kreeg van Belgische vrienden, nl. bijna 6000 euro in geld of natura: een Mini Bus in goede staat, tweedehands machines voor een bakkerij (oven, mixers) en financiële ondersteuning om een groepsgenerator te kopen. De ondersteuning van de partner bestond uit administratieve hulp voor de inkleding (douane) van het materiaal in Douala (voor een kost van 2700 euro!!), de uitwerking van een businessplan, alsook een regelmatige opvolging van de situatie ondanks de afstand tussen Bamenda en Yaoundé (bijna 7 uur onderweg voor 350 km).

M. Felix M'babit woont in het dorp Guzang op 40 km van Bamenda (Engelssprekend deel van Kameroen) op het uiteinde van een zandweg die onberijdbaar moet zijn bij hevige regenval. Elektriciteitsonderbrekingen gebeuren er regelmatig. De onmogelijkheid om een betaalbare winkelruimte te vinden in Bamenda heeft hem ertoe aangezet om het bakkersproject in zijn geboortedorp op te zetten. De beperkte bereikbaarheid en de elektriciteitsonderbrekingen zijn reële obstakels voor de levensvatbaarheid van het project. Mr. M'babit volgde in België een bakkersopleiding bij een gepensioneerde uit Kasterlee die hem onder zijn hoede had genomen tijdens zijn verblijf in België. Het brood, gemaakt dankzij het geïmporteerde materiaal uit België

maar ook dankzij de traditionele bakstenen oven, is van zeer goede kwaliteit. Het wordt dankzij een netwerk van leveranciers op de moto verkocht in al de omliggende dorpen en in naburige scholen.

De inkomsten zouden echter aanzienlijk hoger liggen in Bamenda, waar hij zo spoedig wil mogelijk investeren in een verkoopsdepot en waar hij zijn productie direct van de hand zou kunnen doen. Om dit te verwezenlijken heeft hij echter een groepsgenerator nodig om zich te beschermen tegen de elektriciteitsonderbrekingen en om van een continue productie verzekerd te zijn. Mr. M'babit gebruikt ook het verkoopsaspect 'Belgisch brood' om klanten aan te trekken. De kwaliteit van zijn product garandeert hem een cliënteel aan wie hij echter zelf de garantie moet kunnen geven dat hij steeds brood kan verkopen. Onze partner M. Biack, die aanvankelijk erg sceptisch stond ten opzichte van de slaagkansen van het project, zegt onder de indruk te zijn van het gerealiseerde werk en van de energie en motivatie van de projectontwikkelaar. Hij is van plan om bij zijn terugkeer naar Yaoundé te proberen om hem toegang te verschaffen tot de voorgestelde kredieten

uit organisaties zoals PAJER-U en PIASI, ondersteunende overheidsinstanties voor zelfstandige ondernemers in de stad en op het platteland.

Mr. Bradley Lyonga woont dichtbij Buea, aan de voet van Mount Cameroun, in de provincie van het Engelstalige zuidwesten van Kameroen. Als voormalig leider van een studentenopstand in Kameroen die door de politie op gewelddadige wijze werd onderdrukt, vroeg hij asiel aan in België. Door de slagen die hij gekregen had, heeft hij rugproblemen die door de zorgen die hij had ontvangen in België wel verbeterd, maar toch nog niet helemaal genezen zijn. Zijn asielaanvraag werd verworpen, hij werd zeer snel uit zijn LOI te Zottegem gezet, en nam overhaast de beslissing om terug te keren. Na twee moeilijke weken, zonder sociale ondersteuning en getekend door de schrik om terug opgepakt te worden door de politie, was hij in staat om met behulp van 1400 euro (kwetsbaar persoon) een kleine winkel te openen die hem van een inkomen voorziet. Hij huurt de winkelruimte, alsook een kleine kamer. Hij betaalde gedurende verschillende maanden voor verzorging die hij zich vandaag echter niet meer kan veroorloven.

Aangezien hij levenslang verbannen is van de Kameroense universiteiten kan hij ook zijn studies politieke wetenschappen niet opnieuw opnemen om zijn diploma te halen. Ondanks al deze moeilijkheden lijkt de kleine winkel die hij negen maanden geleden opende vrij goed te draaien. Mr. Lyonga neemt voor de moeilijke taken een jongeman in dienst die hem enkele uren per week assisteert. Hij zet geld aan de kant en is van plan om een tweede winkelruimte te huren langs de nationale snelweg om zo een groter cliënteel uit te bouwen. Ook daar zal M. Biack proberen hem te kunnen laten profiteren van de mogelijkheden die de overheidsinstanties aanbieden ter ondersteuning van ondernemers.

In het eerste geval heeft de ontvangst in een persoonlijke structuur, in contact met de bevolking, de migrant toegelaten om een belangrijk lokaal netwerk uit te bouwen voor zijn integratie. In het tweede geval, de bruuske en overhaaste terugkeer in moeilijke stressvolle en angstige omstandigheden, had de terugkeer echter veel slechter kunnen verlopen. Caritas wenst dan ook de nadruk te leggen op de noodzaak om aan personen die erin toegestemd hebben om vrijwillig terug te keren de mogelijkheid te geven om gedurende een redelijke termijn in het ondersteunende netwerk te blijven, zodoende dat hun reïntegratie efficiënt voorbereid kan worden.